

Klimabarometeret

Oktober 2010

CONCITO

Indledning

Klimabarometeret er CONCITO's måling af den danske befolknings holdning til klimaet. I februar 2010 publicerede CONCITO første udgave af Klimabarometeret, og fremover vil undersøgelsen udkomme hver 4. måned, så udviklingen i danskernes holdning til klimaet kan følges over tid. Denne rapport sammenfatter resultaterne af målingen gennemført i september måned 2010.

Selve målingen foretages blandt cirka 1200 repræsentativt udvalgte danskere af et professionelt analysebureau, mens afrapportering foretages af CONCITO i *Klimabarometeret*.

Klimabarometeret vil løbende tage temperaturen på tre områder:

1. Hvor stor er bevidstheden om den globale opvarmning i den danske befolkning?
2. Hvilke forventninger og ønsker har den danske befolkning til politikerne i forhold til klimaet?
3. Hvordan og hvor meget er den enkelte borger selv parat til at gå for at forebygge den globale opvarmning?

Der stilles hver gang de samme spørgsmål inden for disse tre områder, så man løbende kan følge eventuelle ændringer i holdningen hos befolkningen over tid. Dermed er Klimabarometeret så vidt vides den eneste danske analyse, der over flere år vil afdække befolkningens holdning ud fra identiske baggrundsvARIABLE.

Som udgangspunkt bør der naturligvis tages det generelle forbehold ved enhver form for repræsentativ spørgeskemaundersøgelse, at den netop kun er repræsentativ og derfor vil der altid være en usikkerhed knyttet til besvarelsene. Det er ikke desto mindre håbet, at *Klimabarometeret* kan være med til at øge bevidstheden hos både politikere, erhvervsliv og befolkningen selv om vores holdninger og viden på klimaområdet – og dermed også inspirere til yderligere handling.

Metode

Analyseinstituttet Interresearch a/s har stået for afvikling af undersøgelsen og bearbejdning af data. Dataindsamlingen er foregået via Interresearch Panelet. Panelet er repræsentativt for befolkningen i Danmark. Dataindsamlingen har fundet sted i perioden 6. september – 10. september 2010. Det elektroniske spørgeskemaværktøj defgo.net® er blevet anvendt til indsamlingen af data.

Efter endt dataindsamling er der rensset ud for de besvarelser, som ej er fulde. I alt har 1.201 deltagere afgivet en fuld besvarelse. Hvor der har været små skævheder i data i forhold til den danske befolkning, er data blevet vejret på variablene køn, alder og postnummer i forhold til tal fra Danmarks Statistik (www.dst.dk). Samtidig er der blevet vejret på valgresultatet fra 2007 (www.valgresultat.dk). Svarmulighederne *Andet parti*, *Stemte ikke*, *Stemte blankt*, *Havde ikke stemmeret* og *Vil ikke svare* har dog vægten 1. Data er repræsentativ på disse variable. Efter at data er blevet vejret er antallet af besvarelser 1.189.

Afrapportering af data er sammenfattet af CONCITO's sekretariat ved Michael Minter og Martin Lidegaard.

Siden sidst

Som det vil fremgå, viser klimabarometeret i september 2010 på de fleste områder de samme resultater som i juni 2010, når det handler om danskernes viden og holdninger til klimaforandringer. Men der er en bemærkelsesværdig stigning i andelen af danskere, der tror på realiteten i klimaforandringerne og en betydelig stigning i antallet af danskere, der mener at klimaforandringerne er menneskeskabte. Klimaforandringerne er fortsat det enkeltstående tema, der bekymrer danskerne mest, foran temaer som finanskrisen, arbejdsløshed og indvandring. Også i forhold til egen handling tegner der sig et mønster, hvor et stort flertal er klar til at ændre livsstil, motiveret af både miljømæssige og økonomiske hensyn, og med energibesparelser på elektricitet som den mest populære indsats.

Fra og med sidste version af Klimabarometeret har vi spurgt ind til danskernes opfattelse af de politiske partiers klimapolitik. Dermed kan vi tage temperaturen på vælgernes forventninger til netop deres eget parti, og dermed få nogle indikationer på, hvordan danskerne prioriterer klimapolitikken på tværs af partipolitiske skel. Der er fortsat store forventninger fra både rød og blå bloks vælgere til deres politikere, som de mener gør for lidt ved klimaforandringerne. I denne udgave af klimabarometeret har vi også set nærmere på vælgere som overvejer at skifte mellem rød og blå blok til næste valg. Som det fremgår af kapitel 5, viser besvarelsene, at disse vælgere har stort set de samme holdninger til klimaudfordringen som den samlede vælgerpopulation, men relativt flere af dem ønsker, at det parti de stemte på sidst, gør mere for at imødegå klimaforandringerne, mens færre er bekymret over klimaet i forhold til gennemsnitsdanskeren. Samlet spiller klimaet dermed en central rolle for fastholdelsen af potentielle "swing voters".

1. Hvad ved danskerne om klimaet?

Konklusion:

Danskerne bliver i stigende grad opmærksomme på klimaforandringernes alvor. Tre fjerdedele af danskerne tror i dag på realiteten i klimaforandringerne, mens blot 3 % ikke tror på den. Det er en betydelig stigning i forhold til CONCITO's klimabarometer fra juni 2010, hvor blot 63 % erklærede sig enige i udsagnet om, at "Den gennemsnitlige temperatur på jorden er stigende".

Andelen af danskere, der mener at klimaforandringerne er menneskeskabte, er også på vej frem. 60 % mener således, at den globale opvarmning er menneskeskabt mod kun 56 % i juni-målingen.

Klimaforandringer er fortsat det enkeltstående tema, der bekymrer danskerne mest, foran temaer som finanskrise, arbejdsløshed og indvandring.

For alle spørgsmål er der fortsat en betydelig variation mellem kvinder og mænd, alder og uddannelse. Generelt er der således større bevidsthed og bekymring om klimaet hos kvinder, unge, vælgere på rød blok samt veluddannede.

Et markant flertal på i alt 74 % af danskerne er helt enige eller enige i, at klimaforandringerne er reelle, 23 % er i tvivl mens kun 3 % samlet set er decideret uenige eller helt uenige i, at den globale opvarmning er en realitet (Figur 1).

Et flertal af danskerne på i alt 60 % er helt enige eller enige i at klimaforandringerne er menneskeskabte, mens 31 % er i tvivl og 9 % uenige eller helt uenige (Figur 2).

Der er fortsat en klar tendens til, at den yngre del af befolkningen er mest overbevist om menneskets betydning for klimaet, mens de ældre borgere er betydeligt mere skeptiske. 84 % af de 18-24 årige er således enige eller helt enige i at den globale opvarmning er menneskeskabt, mens kun 54 % af danskerne over 60 år deler denne opfattelse.

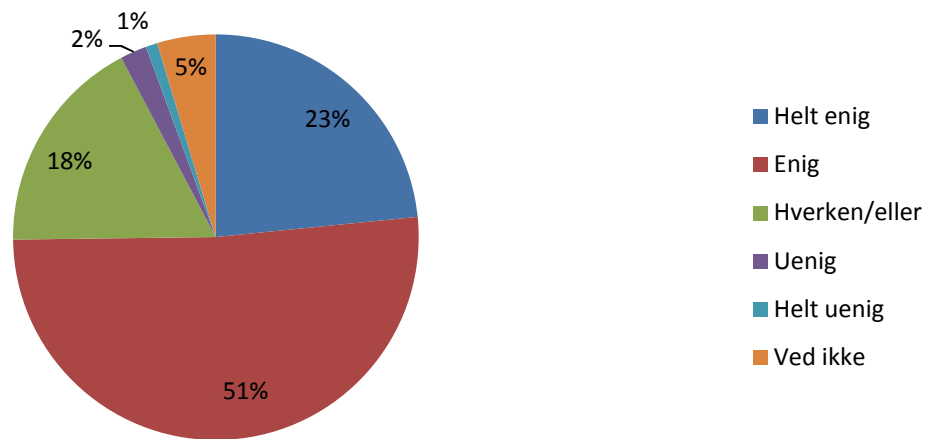
Andelen af danskere, som mener, at klimaforandringerne kan forebygges gennem konkrete handlinger er nogenlunde konstant i forhold til sidste måling. 64 % af danskerne mener, at klimaforandringer kan forebygges gennem konkrete handlinger, mens 28 % er i tvivl, og i alt 8 % er uenige eller helt uenige (Figur 3). Andelen af danskere som mener, at klimaforandringerne kan forebygges gennem konkrete handlinger er paradoksalt nok fortsat lidt større end andelen af danskere, som er overbeviste om, at klimaforandringer er menneskeskabte.

I forhold til hvilke områder, der bekymrer folk mest, er finanskrisen blevet overhalet af indvandring og integration siden sidste måling. Men klimaforandringer er fortsat det, der bekymrer flest danskere mest, og i stigende grad. Andelen af danskere som er mest bekymrede over klimaforandringerne er således steget fra 21 % til 23 %, mens 17 % i dag bekymrer sig om indvandring og integration, 16 % bekymrer sig mest om finanskrisen og 15 % bekymrer sig mest om arbejdsløsheden (Figur 4).

Det er metodisk værd at bemærke, at CONCITO beder deltagerne angive dét tema, der bekymrer dem mest, mens andre undersøgelser ofte beder om at angive alle de områder, der bekymrer folk. Det antages således, at klima er et af de områder, der i øjeblikket optager befolkningen mest og mest vedvarende.

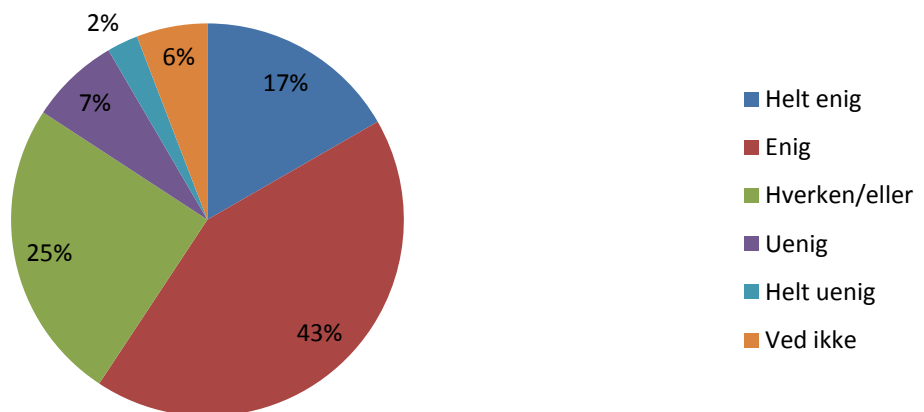
Klimaforandringerne giver anledning til størst bekymring blandt 27 % af kvinderne, og tilsvarende kun 19 % af mændene, der i højere grad finder indvandring og integration bekymrende.

Figur 1: Er klimaforandringerne reelle?

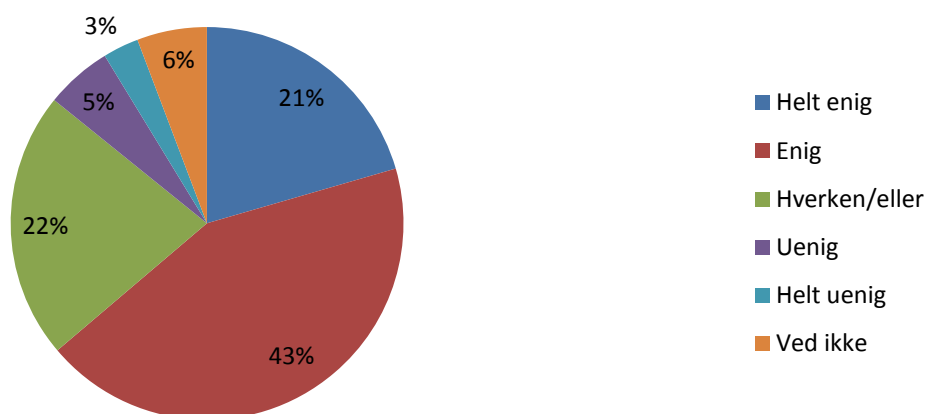
På spørgsmålet: *Hvor enig er du i følgende udsagn?: "Den gennemsnitlige temperatur på jorden er stigende"*.

Figur 2: Er klimaforandringerne menneskeskabte?

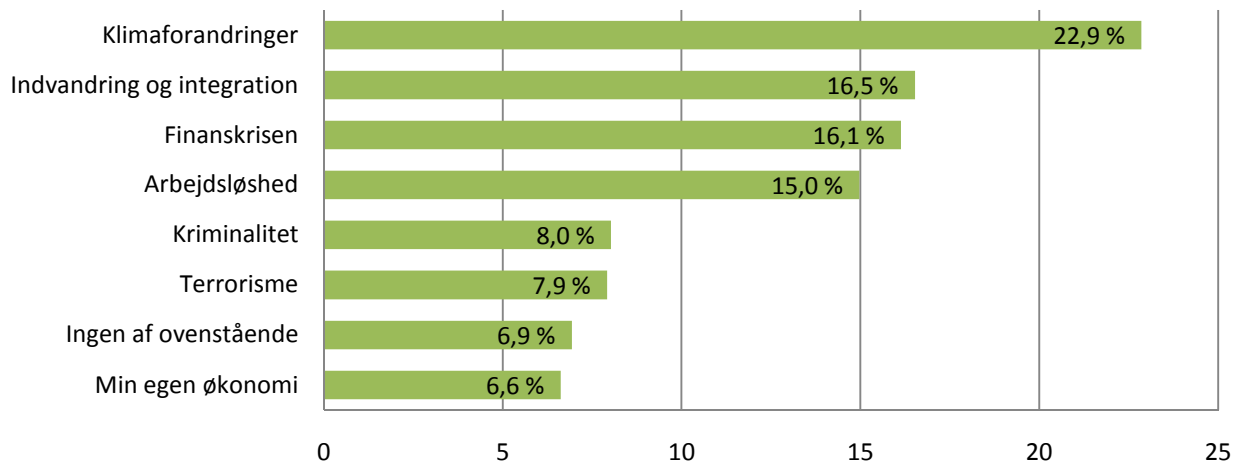
På spørgsmålet: *Hvor enig er du i følgende udsagn?: "Den globale opvarmning er menneskeskabt"*

Figur 3: Kan vi gøre noget?

På spørgsmålet: *Hvor enig er du i følgende udsagn?: "Klimaforandringer kan forebygges gennem konkrete handlinger, både individuelt og fælles".*

Figur 4: Hvad bekymrer danskerne mest?

På spørgsmålet: *"Hvilket af nedenstående emner mener du er det mest bekymrende i vores tid?"*

2. Hvad forventer danskerne af politikerne?

Konklusion:

Danskerne mener grundlæggende, at ansvaret for at løse klimaforandringerne går på tværs af erhverv, politik og civilsamfund, og at alle tre sektorer har en høj grad af ansvar.

Der er blandt danskerne et udpræget ønske om, at politikerne går i front, og en aktiv klimapolitik er et vigtigt tema for flere end 4 ud af 10 vælgere, når de går til valg næste gang. Over halvdelen af vælgerne ville ønske, at deres eget parti gjorde mere for at imødegå klimaforandringerne.

Oppositionspartierne gør ifølge danskerne generelt mere ved klimaet end regeringspartierne, men det er samtidig også oppositionspartiernes vælgere, der stiller de største krav til deres egne partier om øget handling.

Danskerne efterspørger mere viden om hvad de selv kan gøre, og der synes fortsat at være et særligt behov for klimarelateret forbrugerinformation.

Et flertal af danskerne er desuden positivt indstillet over for at øge grønne afgifter mod at sænke indkomstskatten.

Det største ansvar for at gøre noget ved klimaforandringerne ligger ifølge danskerne hos erhvervslivet, mens lidt færre peger på politikerne og igen lidt færre mener, at de selv står med ansvaret (Figur 5). Danskerne er i overvejende grad enige om, at ansvaret går på tværs af politik, erhverv og borgerne selv.

Klimaet står højt på dagsordenen hos de danske vælgere, og hele 40% angiver således, at klimaforandringerne er et vigtigt tema når de går til valg næste gang (Figur 6). Igen er der her en klar tendens til, at oppositionens vælgere tillægger klimaet den største betydning. 67,3% af Det Radikale Venstres vælgere har således klimaet med i overvejelserne i stemmeboksen, mens det tilsvarende er 65,2% hos Enhedslisten, 56,2% hos Socialistisk Folkeparti, 41,2% hos Socialdemokraterne, 37,9% hos Liberal Alliance, 34,1% hos Venstre, 33,9% hos Det Konservative Folkeparti og kun 18,8% hos Dansk Folkeparti. Her er det interessant at Det Radikale Venstre og Enhedslisten har byttet plads siden sidste måling, når det handler om klimabevidste vælgere, således at klimaet står højt på dagsordenen hos flest af de radikale vælgere.

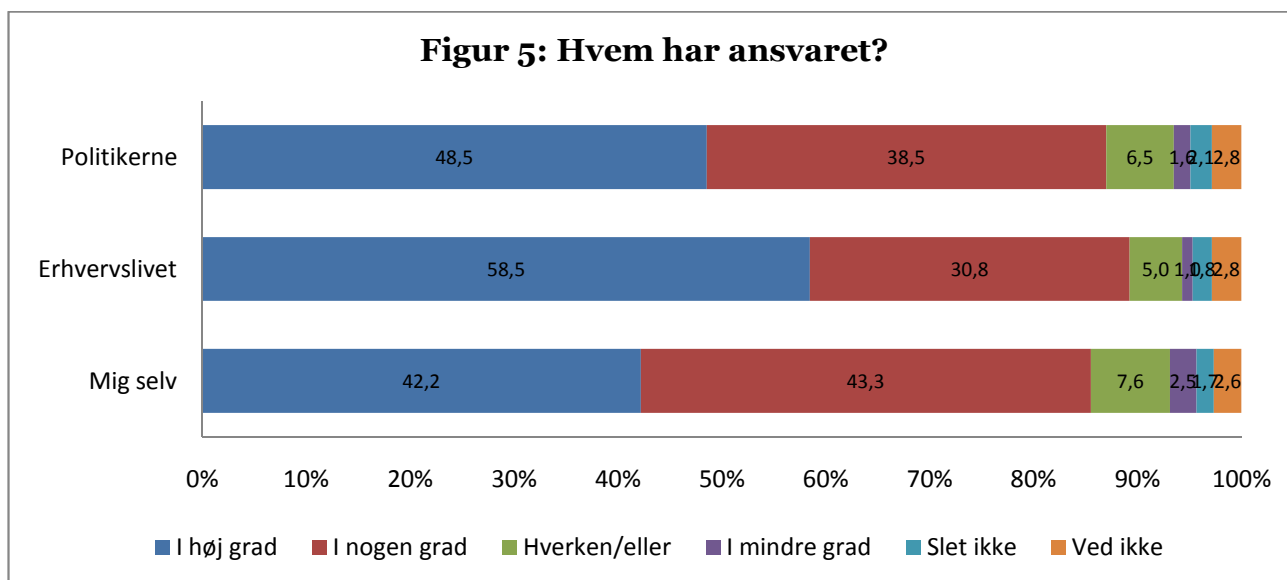
Der er også her en klar tendens til, at de unge vælgere tillægger klimaet større betydning end de ældre. 56,3% af de 18-24 årige lægger således vægt på klimapolitikken, mens det tilsvarende er tilfældet blandt 33% af de 40-49 årige.

Danskerne vurderer generelt, at oppositionspartierne udviser størst handlekraft på klimaområdet med SF som topscorer. Her vurderer 42,7%, at partiet i nogen eller høj grad udviser handlekraft i forhold til klimaet, skarpt forfulgt af Socialdemokraterne med 40,7%, Enhedslisten med 36% og Det Radikale Venstre med 31,8%. Alle de borgerlige ligger under 25%, når vælgerne generelt skal vurdere, om de udviser handlekraft i forhold til klimaet. Mest interessant er måske, at cirka en tredjedel af vælgerne ikke føler sig i stand til at vurdere partiernes indsats. (Figur 8)

Billedet ændrer sig ikke markant, når man ser på, hvordan partiernes egne vælgere vurderer partiets handlekraft i forhold til klimaet. Også her ligger oppositionspartierne i front (Figur 9). Cirka to tredjedele af oppositionens egne vælgere mener, at deres eget parti i nogen eller høj grad udviser handlekraft, mens de borgerlige partiers egne vælgere betragteligt lavere.

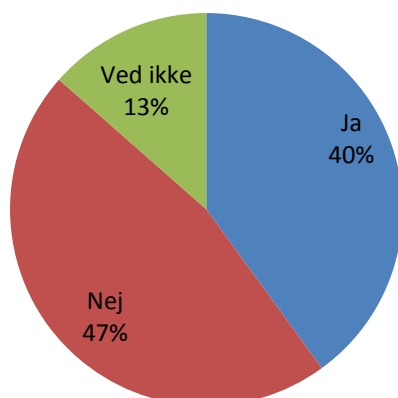
Oppositionspartiernes vælgere er imidlertid samtidig dem, der har de største ønsker om yderligere handling fra deres eget parti. 63,5% af SF's vælgere ønsker således øget klimaaktion fra deres parti, mens det tilsvarende er 63% fra Socialdemokraterne, 62,7 fra Det Radikale Venstre og 62,5 fra Enhedslisten (Figur 10). Regeringspartiernes vælgere efterlyser øget handling i mindre omfang, men dog stadig ganske markant: 54,6% fra Venstre og 52,8% fra Det Konservative Folkeparti – en markant stigning siden sidste måling. Liberal Alliance og Dansk Folkeparti rangerer igen lavest i denne måling med hhv. 51,7 og 46,9 % af deres vælgere, der ønsker øget handling fra deres parti.

En interessant observation er her, at der er udbredt tvivl blandt de yngre vælgere, mens de ældre vælgere er mere afklarede omkring ønskerne til deres parti. Hele 30,4% af de 18-24 årige svarer således "ved ikke" på spørgsmålet om, om de ville ønske, at deres parti gjorde mere for at imødegå klimaforandringerne, mens det kun er 21,3% af de 50-59 årige og 19,4% af de over 60 årige der tvivler her.

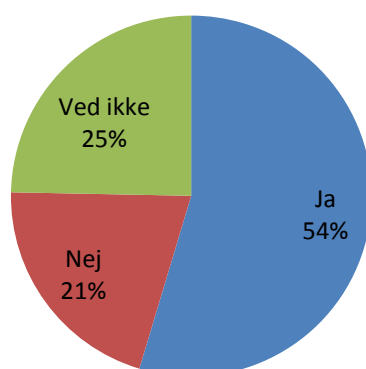
På spørgsmålet: "I hvilken grad har nedenstående ansvaret for at løse klimaproblemerne?"

Figur 6: Er klimapolitik et vigtigt tema for vælgerne?

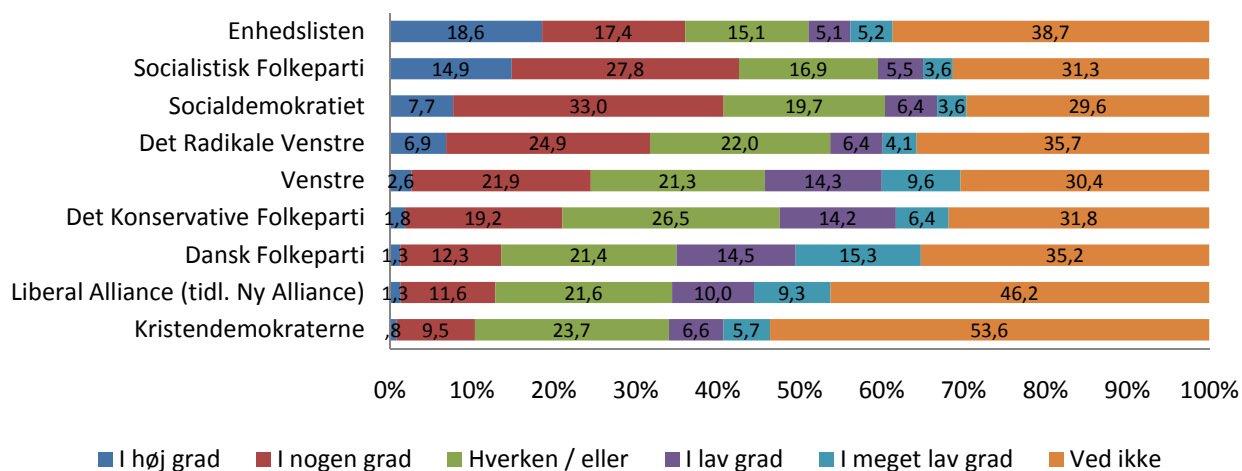
På spørgsmålet: "Er klimapolitik et vigtigt tema for dig, når du skal stemme ved næste folketingsvalg?"

Figur 7: Ønsker vælgerne, at deres eget parti ville gøre mere for klimaet?

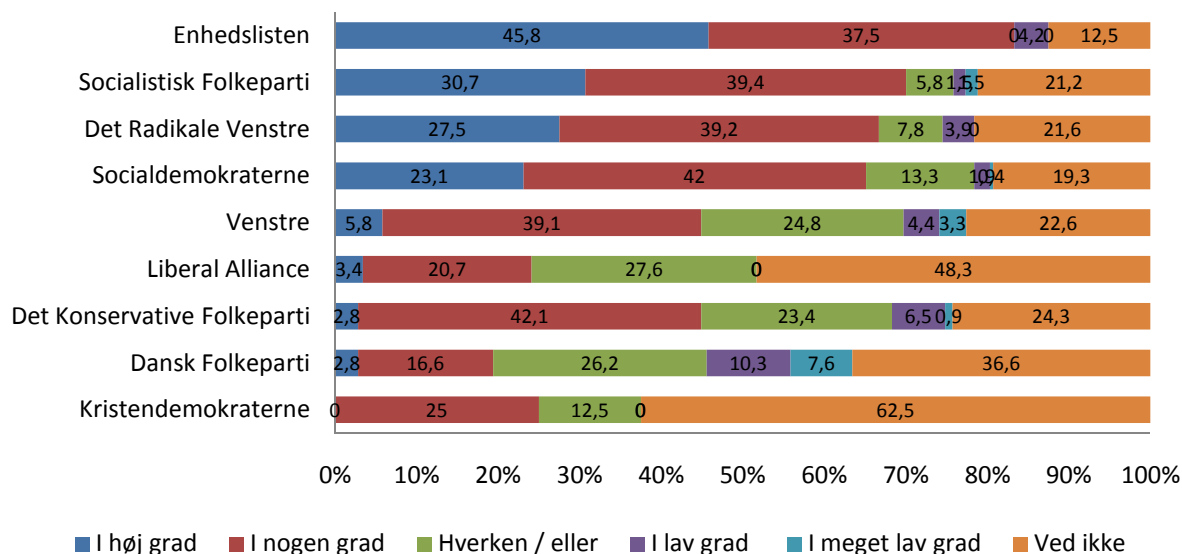
På spørgsmålet: "Vil du ønske, at det parti du stemte på ved sidste valg, gjorde mere for at imødegå klimaforandringerne?"

Figur 8: Hvilke partier udviser mest handlekraft ?

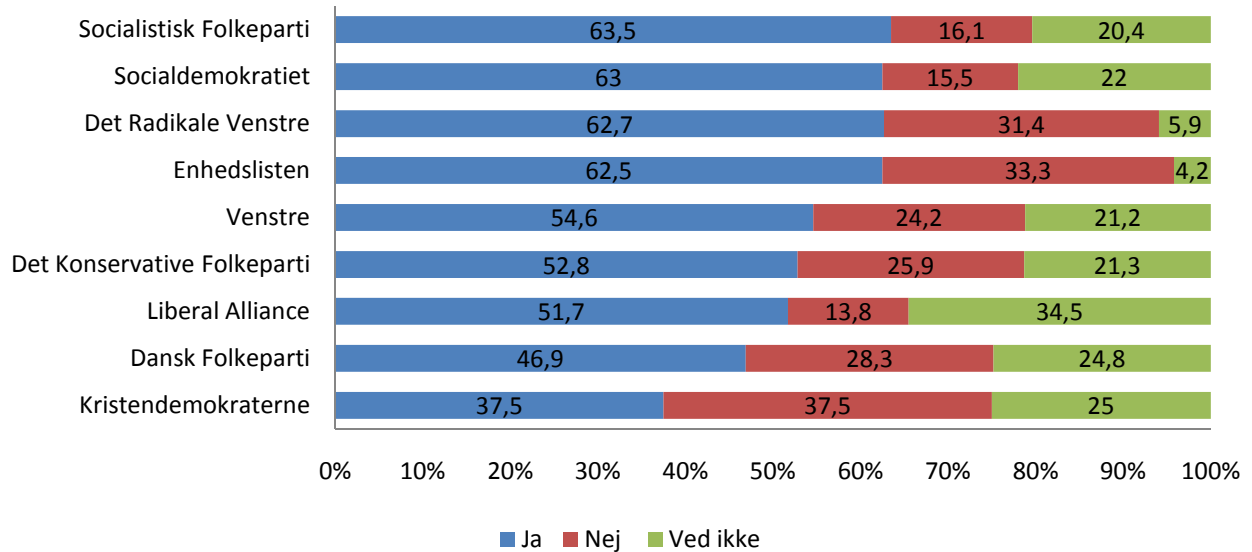
På spørgsmålet: "I hvilken grad udviser partierne handlekraft i forhold til at gøre noget ved klimaforandringerne?"

Figur 9: Partiernes handlekraft ifølge egne vælgere

På spørgsmålet: "I hvilken grad udviser partierne handlekraft i forhold til at gøre noget ved klimaforandringerne?"

Figur 10: Ønske om mere handling fra partiernes egne vælgere

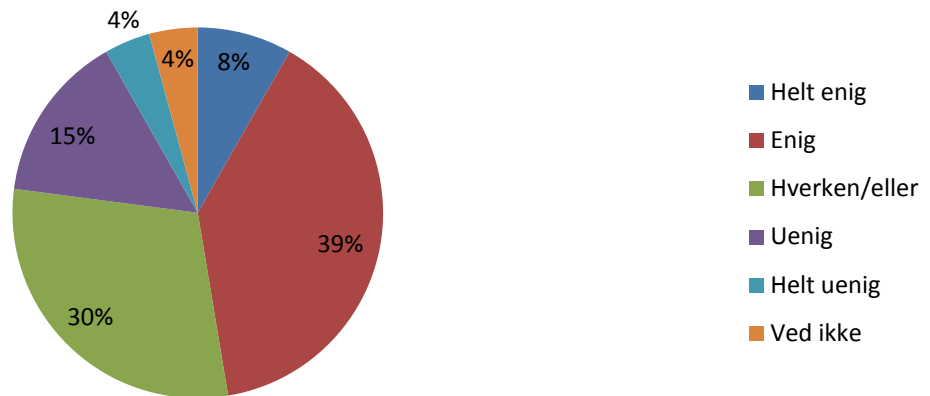
På spørgsmålet: "Ville du ønske, at det parti, du stemte på ved sidste valg, gjorde mere for at imødegå klimaforandringerne?"

Spørger man til danskernes eget vidensgrundlag, mener samlet set 47% af danskerne, at de har tilstrækkelig viden om, hvordan de selv kan medvirke til at nedbringe drivhusgasudledningerne (Figur 11), og en tilsvarende andel af danskerne ønsker yderligere information på området (Figur 12).

Der synes at være særlige udfordringer inden for forbrug, hvor danskerne føler sig dårligt klædt på i forhold til at købe klimavenlige produkter. I alt 60% af danskerne er således helt enige eller enige i, at det er svært at vide hvilke produkter, der er klimavenlige, når de handler ind (Figur 13).

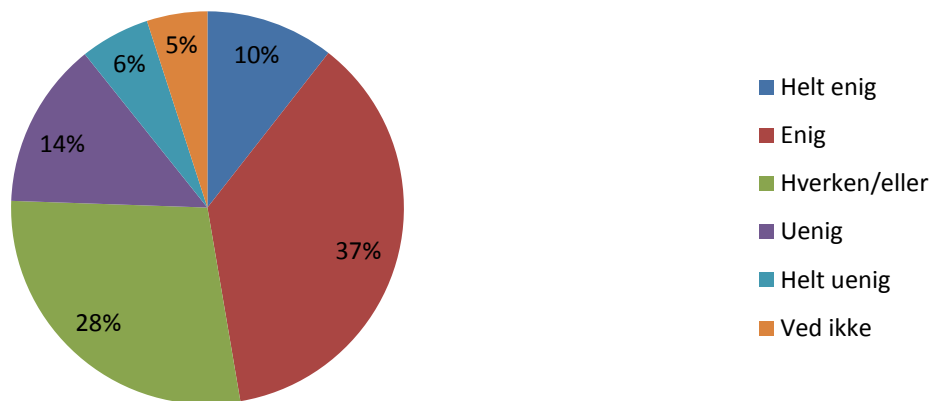
Danskerne er overvejende positivt indstillede over for at indføre flere grønne afgifter mod en tilsvarende sænkning i indkomstskatten (Figur 14).

Figur 11: Har danskerne tilstrækkelig viden?

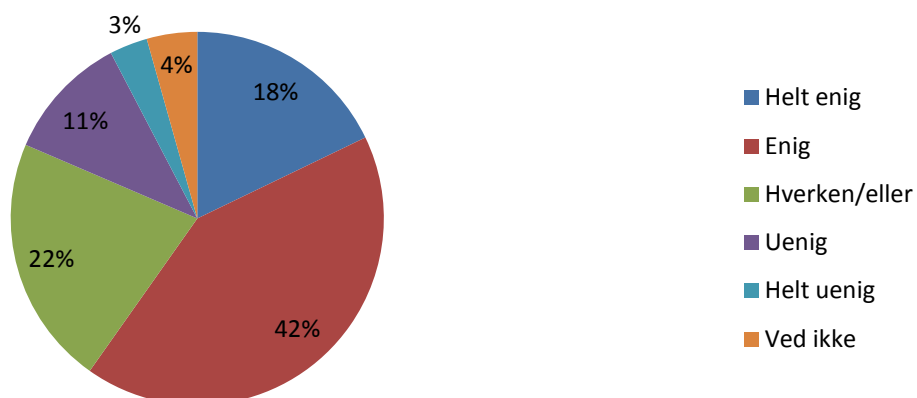
På spørgsmålet: "Hvor enig er du i følgende udsagn? Jeg har tilstrækkelig viden om hvordan jeg kan medvirke til at nedbringe klimagasudledningen."

Figur 12: Ønsker danskerne mere information?

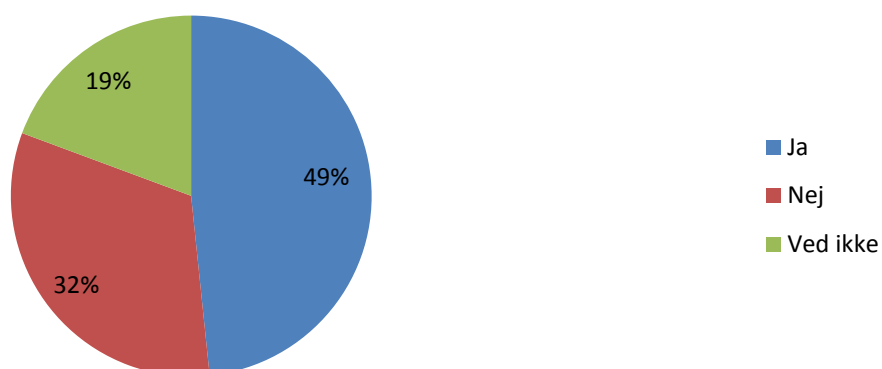
"På spørgsmålet: "Hvor enig er du i følgende udsagn? Jeg ønsker yderligere information om hvordan jeg kan medvirke til at nedbringe klimagasudledningen."

Figur 13: Er det svært at købe klimavenligt ind?

På spørgsmålet: "Hvor enig er du i følgende udsagn? Det er svært at vide hvilke produkter der er klimavenlige når jeg handler ind."

Figur 14: Flere grønne afgifter mod sænkning af indkomstkatten?

På spørgsmålet: "Går du ind for at øge de grønne afgifter mod en tilsvarende sænkning i indkomstkatten?"

4. Hvor langt er danskerne klar til selv at gå?

Konklusion:

Danskerne er overvejende villige til selv at tage konsekvenserne af den globale opvarmning, og næsten 6 ud af 10 er villige til aktivt at ændre livsstil for at nedbringe deres personlige klimabelastning.

Kun de færreste danskere foretager sig imidlertid noget konkret udelukkende ud fra miljømæssige hensyn. Økonomien er en noget større motivationsfaktor, men de fleste peger på, at det er kombinationen af miljø og økonomi, der udløser handling.

Måske derfor prioriterer danskerne især elsparepærer og A+ mærkede hårde hvidevarer, der har en tydelig både økonomisk og miljømæssig bundlinjeeffekt, mens der fortsat synes at være lang vej igen før danskerne for alvor prioriterer en række af de andre tiltag, som den enkelte kan gøre for klimaet.

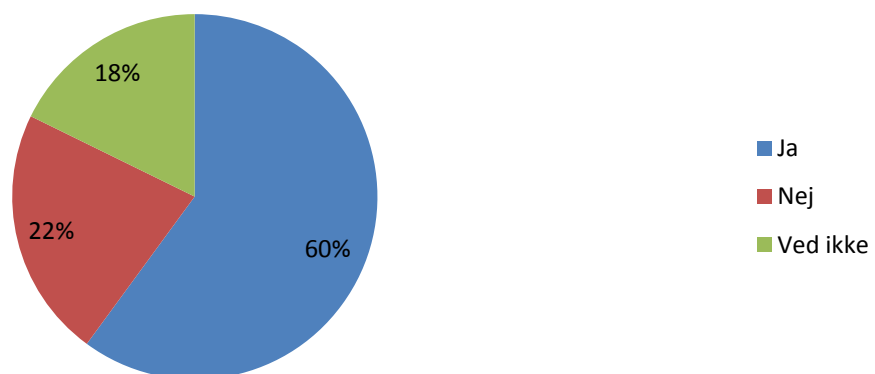
Danskerne er i stor udstrækning villige til selv at handle for at imødegå klimaforandringerne, og 60% er således ifølge eget udsagn villige til aktivt at ændre livsstil for at nedbringe deres egen klimagasudledning – en lille stigning siden sidste måling (Figur 15).

Tendensen bekræftes når man ser nærmere på de konkrete tiltag, som danskerne har gjort. Topscorerne er indkøb af energibesparende produkter, og 70,9% af danskerne har således udskiftet traditionelle pærer med elsparepærer, mens 57% har købt A+ mærkede hårde hvidevarer. Mange har også ændret deres adfærd, og 48,2% forsøger således at minimere deres stand-by strømforbrug, mens 49,5% smider mindre mad ud og 39,8% tager kortere bade. Kun 8,8% har valgt at tage kollektiv trafik for at nedbringe deres egen klimagasudledning, 14,3% går efter genbrugsvarer, og 14,5% køber færre varige forbrugsgoder (Figur 16).

Ser man på hvad danskerne forventer at gøre i fremtiden, er det ligeledes elsparepærer og A+ mærkede hårde hvidevarer der har højeste prioritet med henholdsvis 55,1% og 62,3%. Det er interessant at bemærke at kun 32% af danskerne agter at sætte ind over for madspild, mens det lader til, at flere i fremtiden vil gøre noget ved isolering af deres bolig (Figur 16).

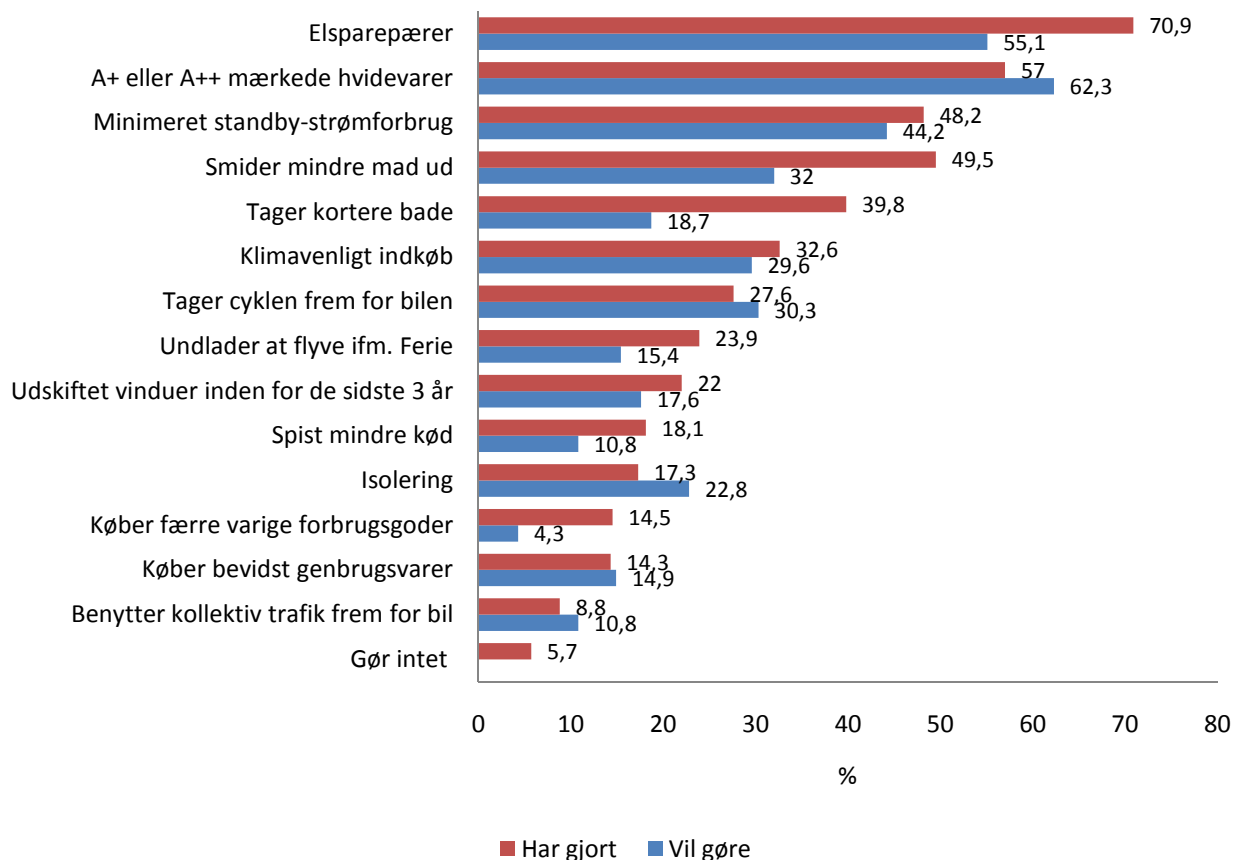
Det er de færreste, nemlig 9%, der tager konkrete initiativer ud fra udelukkende miljømæssige hensyn. 37%, eller mere end tre gange så mange, tager initiativer af økonomiske hensyn, mens en kombination af miljø- og økonomiske hensyn synes at være mest motiverende for danskerne når det handler om selv at gøre noget (Figur 17).

Figur 15: Er danskerne villige til at ændre livsstil?

På spørgsmålet: "Vil du gerne aktivt ændre din livsstil for at udlede mindre klimagas?"

Figur 16: Hvad gør danskerne og hvad vil de gøre i fremtiden?

På spørgsmålene: ”Har du gjort/gør du noget for at nedsætte din egen klimagasudledning?” og ”Hvis du skal vælge minimum 1 af nedenstående tiltag til reduktion af klimagasudledning, hvad vil du så helst? – Vælg maks. 5 svar.”

Figur 17: Hvad motiverer befolkningen

På spørgsmålet: ”Hvis du har efterisoleret din bolig, købt lavenergi hvidvarer, undgår standby strøm mv., hvad er da den primære årsag?”

5. Fokus: ”Swing voters” og klimaet

Konklusion:

De vælgere som overvejer at skifte mellem rød og blå blok til næste valg har stort set de samme holdninger til klimaudfordringen som den samlede vælgerpopulation: De har generelt stort fokus på klimaet og mener der skal gøres noget ved det. På enkelte områder adskiller de sig imidlertid fra den samlede population.

Færre swing voters peger på klimaforandringer som det mest bekymrende problem. Til gengæld er der flere af dem, der ønsker, at det parti de stemte på sidst, gør mere for at imødegå klimaforandringerne. Dermed spiller klimaet en central rolle for fastholdelsen af potentielle ”swing voters”.

I denne udgave af klimabarometeret har vi sammenlignet de sædvanlige spørgsmål med et spørgsmål om, hvorvidt respondenterne overvejer at stemme på et parti fra en anden blok end de stemte på ved sidste valg. Det har vi gjort for at få indsigt i, hvordan de usikre vælgere eller marginalvælgerne, som kan tippe magtforholdet mellem ”Rød blok” og ”Blå blok”, forholder sig til klimaforandringerne og de udfordringer, der er forbundet hermed.

Knap 13 % (135 respondenter) svarer, at de overvejer at stemme på en anden blok end de stemte på ved sidste valg, mens 79 % svarer, at de ikke vil stemme på en anden blok. 8 % ved ikke, hvad de skal svare på spørgsmålet¹.

76 % af de usikre vælgere er enige eller meget enige i, at den gennemsnitlige temperatur på jorden er ved at stige, hvilket er stort set samme andel som for den samlede vælgerpopulation, hvor 75 % deler denne holdning. Det samme gælder holdningen til, hvorvidt klimaforandringerne er menneskeskabte (62 % mod 59 %) og hvorvidt klimaforandringerne kan forebygges (62 % mod 65 %).

Holdningen er stort set også den samme i forhold til, hvorvidt klimapolitik er vigtigt, når der skal stemmes til næste folketingsvalg. Her mener 37 % af de usikre vælgere, at det er vigtigt mod 39 % i den samlede vælgerpopulation.

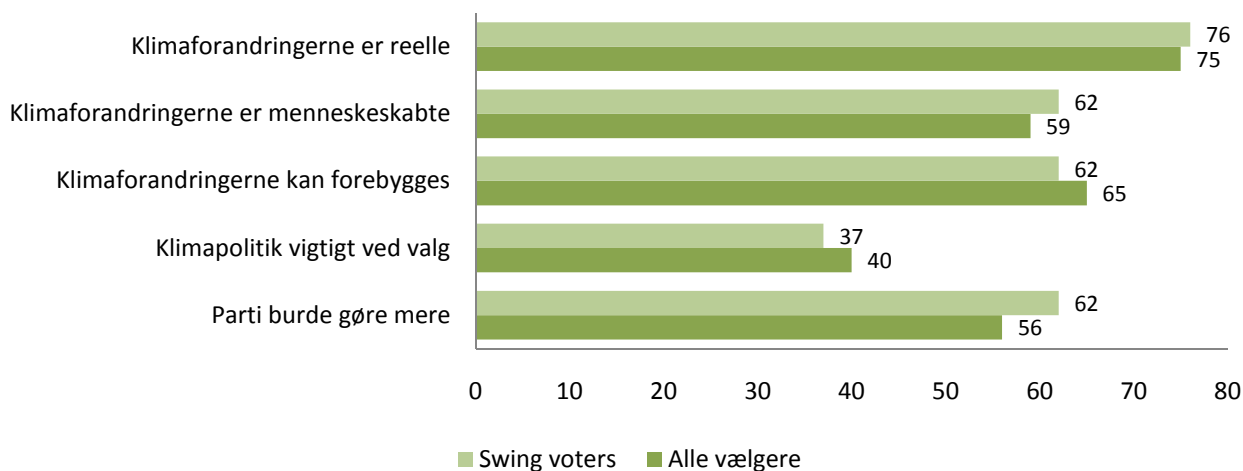
13 % af de usikre vælgere peger på klimaforandringer som det mest bekymrende problem, hvilket er lavere end den samlede vælgerpopulation, hvor 22 % peger på klimaforandringer som det mest bekymrende.

¹ Spørgsmålet lød: Partierne til folketingsvalget i Danmark deles normalt op i to blokke, en ”rød blok”, der består af partierne A: Socialdemokratiet, B: Det Radikale Venstre, F: Socialistisk Folkeparti, K: Kristendemokraterne og Ø: Enhedslisten og en ”blå blok”, der består af partierne: C: Det Konservative Folkeparti, O: Dansk Folkeparti, V: Venstre og Y: Liberal Alliance (før Ny Alliance). Overvejer du ved næste folketingsvalg at stemme på et parti fra en anden blok end du stemte på ved sidste valg?

De usikre vælgere er imidlertid markant mindre tilfredse med klimapolitikken i det parti, de stemte på sidst. 62 % svarer således ja til, at de ville ønske, at det parti de stemte på ved sidste valg, gjorde mere for at imødegå klimaforandringerne. Det er 8 % flere end i den samlede vælgerpopulation.

Dermed er klima identificeret som et centralt tema, når de marginale vælgere skal vurdere deres loyalitet over for det parti, de stemte på sidst, og to tredjedele ønsker, at dette parti gjorde mere for klimaet.

Figur 18: Vælgernes holdning til klimaforandringer

Figur 19: Hvad bekymrer vælgerne mest?

